Redacció i Administració
Perla, 2. — REUS

TELÉFON N.º 168

NO 'S RETORNEN ELS ORIGINALS
ENCARA QUE NO 'S PUBLIQUIN

FOMENT

DIARI NACIONALISTA REPUBLICA

Preus de suscripció
REUS. . Ptes. 1'50 al mes.
Fora. . . » 4'50 trimestre
Estranger. » 9
Número solt 5 céntims
Anuncis segons tarifa

ANY XI. | REUS, DIVENDRES 28 DE JULIOL DE 1916 | Núm. 170

GRAN HOTEL DE LONDRES

HOTEL DE PRIMER ORDRE

Habitacions amb teléfon urbá i interurbá :: Habitacions amb banys, dutxes i teléfon :: Calefacció central

Casa Pujol

PREU FIXO

Monterols, 37.-Reus SASTRERÍA Major, 60.-Lleida

Casa especial en la mida

Trajos confeccionats a l'última moda
per a SENYORS, des de **10 pessetes.**

Trajos confeccionats per a NOIS, des de **3 pessetes.**

Gran novetat en **Bastons**

Sombreros de palla **GRAN MODA** a preus mai vistos

El Nacionalisme Contemporani

Del procés dels moviments nacionalistes, nosaltres en treiem una deducció important, i és, que el Nacionalisme constitueix un ideal contemporani, que els veritables moviments nacionalistes no començaren fins després de la Revolució francesa.

Abans hi va haver, certament, lluites de pobles i de races, invasions i conquestes, tendencies hegemóniques, revoltes per les franqueses politiques, topades entre les llibertats locals i les forces unificadores. Peró només d'un modo rudimentari i inconscient pot un hom trobar en aquells caótics moviments históricos el principi de les nacionalitats. Aquest principi, tal com avui és concebut—a travers la varietat de les seves fórmules—és un principi contemporani, novell, nascut de la fecundació de la biología social pel dret humá. Abans, el Nacionalisme era un pur fenómen biológic; no era una afirmació racional del dret dels pobles.

Les renaixences del segle XIX no foren els mateixos rius vells de les energíes nacionals, que, com el Guadiana, després de córrer amagats pel subsol durant un cert espai de temps, tornaven a sortir a flor de terra. Foren rius nous, formats per especials condicions de meteorología social—diguemho així—. Corrient sovint pels llits nacionals ja oberts i enfondits en el transcurs de les centuries i teníen en gran part les mateixes velles conques. Mes les llurs aigües eren unes altres i seguíen un curs diferent.

L'home d'una nació, en les épogues anteriors a la contemporánia, lluitava per lá seva patria mogut per un instint, pel lligam fatalista que l'unia als seus conterranis, perqué li era naturalment grat guanyar i no perdre en les confuses pugnes d'aquells temps, perqué *ell* i *els seus* havíen nascut per a guerrejar i combatre contra els *altres*. Cap dret propi, immanent, no éra reconegut ni concebut, puig els furs i franqueses no eren sino simples benifets de la generositat del rei o del senyor.

Cada poble, si podía i ho creia útil, ne sotmetía d'altres. Cas d'ésser ell sotmés, lluitava, si li era posible, contra son dominador. Era la forçá l'únic principi regulador de les relacions entre els pobles. Un poble era lliure quan tenía prou poder per a sostenir la seva llibertat. Quan per a aixó li sobrava poder, l'esmerçava en destruir la llibertat d'un altre poble. No hi havía més límits que els de la força d'agressió o de resistencia de cada un.

Els conqueridors i els opressors no eren més injustos ni més justos que'ls conquerits i els opremuts; eren més forts. De vegades succeía que els termes s'invertíen i els papers es canviaven. L'opremut, en fent-se fort, esdevenía opressor. Calía triar entre ésser mall o ésser enclusa. I els qui eren enclusa, ho eren perqué no havíen pogut ésser mall. Si en la lluita entre teutons i polonesos, els darrers, per compte d'ésser vençuts, haguessin acabat per triomfar, haurían aplicat als llurs enemics un dur régim. Si la Irlanda hagués vençut a l'Anglaterra, la historia ens portaría avui, ben segur, els planys dolorosos dels anglesos trepitjats i conquerits.

Es veritat, peró, que hi ha graus en la política dominadora dels pobles, i que els uns es mostren més cruels i més absorbents que els altres.

Les espontánies energíes nacionals, el Nacionalisme purament biológic, ens porta a aquest dilema d'ésser mall o enclusa, d'esser dominadors o dominats. Tota l'historia de l'Estat antiga, de l'Estat mitjana i de l'Estat moderna es pot resumir en el desesperat i continu debatre's dels pobles entre els termes del dilema ferri. Es l'Edat contemporánia la qui ens du el Nacionalisme jurídic, l'ideal nacional, la fórmula de la simultánia llibertat dels pobles, l'aspiració a que no hi hagi Nacions-malls ni Nacions-enclases, sinó un mutual respecte de cada Nació als drets de totes les altres.

De la llur causa nacional, els grecs ne diuen la *Idea*. El mateix nom pot ésser aplicat a totes les causes nacionals dels nostres dies. Són *Idees*, i no ja solament *Forces*, com abans. Persisteix la llei de la Natura, pero limitada i encarrilada per la Raó. La Biología és corretgida i interpretada pel Dret.

J heu's-aquí com aquest procés ascencional del Nacionalisme, les últimes evolucions del qual són en molta part degudes a un principi idealista, demostren la falsetat de les teoríes sociológiques que, com les de Gumplovicz, no veuen en les lluites de la societat i dels Estats altra cosa que topades d'interessos contraris. La veritat és que, en diversos periodes históricos, i sobretot en l'época contemporania, el factor idealista pren una decisiva importancia.

***

Cada Nació té dret a constituir-se en un Estat independent o autónom.

Tal és el principi essencial del Nacionalisme contemporani. La seva fórmula simple xoca amb la contradictoria realitat dels fets naturals, amb la complexitat, sovint desorientadora, dels fenómens socials. Fóra pueril i cándid creure possible l'aplicacio rígida, absoluta, del principi nacionalista. Precisament perque en aquest hi ha un element racional, ha d'evadir-se en certs moments de la fatalitat de la Natura i ha de saber suplir les seves deficiencies. En rigor, no hi ha drets *naturals;* tots els drets són *racionals*. En la Natura hi ha fets; no més en la Raó hi ha drets. El mateix principi de la justicia és inexistent dins la Natura. Així és que'l principi de les nacionalitats, quan és aplicat als casos concrets, pren la flexibilitat i la *souplesse* corresponents a la varietat i a la complexitat d'aqueixos casos. Una part de *arbitrarietat*—que no vol pas dir *injusticia*—és indispensable quan se vol resoldre práctica ment qualsevol dels problemes nacionals plantejats damunt l'ample món. L'arbitrarietat, peró, ha d'ésser guiada per un criteri d'equitat i per un alt seny polític.

I bé: tota aquesta elaboració ideal del Nacionalisme és cosa contemporánia. El Nacionalisme no és, doncs, una prolongació histórica de les lluites passades, dels vells anhels. No és un crit ancestral; és una paraula nova. No surt de les subconscients forces racials; surt de les més altes i clares regions de l'Esperit. Dels moviments nacionals ne diem *renaixences;* mes quí sab si fóra més exacte dir-ne *naixences*. El llur germe és antiquíssim; la llur sava és novella....

El Nacionalisme, doncs, entra de ple dins el quadro de les idees i els sentiments dels nostres dies. Té antecedents históricos, és fill de l'Historia—aquesta és sa mare, son pare és el Dret;—pero no és esclau de l'Historia. Més que'ls lligams del passat, sent la atracció creixent de l'esdevenidor.

El Nacionalisme, lluny de divergir dels grans corrents de la deología actual, s'hi avé perfectament i porta la mateixa direcció. Diguem-ho ben alt: un nacionalista no és un home d'ahir, no és un cataléptic moral; és un home dels nostres temps, que viu sota l'influencia de les idees d'ara. Un nacionalista catalá, un catalanista, no és un home deturat en el 1640 o el 1714, sinó un home que camina amb pas segur per les vies del Noucents.

A. ROVIRA i VIRGILI.

Notes politiques

En Cambó ha rebut un ofici de la Cambra Oficial de Comerç, Industria i Navegació de Bilbao, que diu com segueix:

«El Comité de organismos económicos de Vizcaya acordó significar a la minoría regionalista en el Congreso de diputados, de la que es V. digno jefe, la más sincera y rendida gratitud por la tenáz, activa y brillante campaña parlamentaria realizada en la discusión del proyecto de ley de beneficios extraordinarios, por considerarlo atentatorio al desarrollo industrial del país, cuyo proyecto, como ustedes han evidenciado, viene a intensificar la desconfianza en quienes consagrando capitales y esfuerzos al desarrollo de nuestra potencia productora tenían derecho a que el Gobierno, cumpliendo sus promesas, presentara al Parlamento, no un proyecto fiscal aislado, sino un programa de reformas que robustecieran el crédito y el trabajo nacional para hacer frente a la gran lucha económica que se derivará del término de la guerra y en la que los pueblos mal preparados habrán de sucumbir o arruinarse.—Dios guarde a V. muchos años.—Bilbao 19 de julio de 1916.—El presidente en funciones del Comité, Ramón de la Sota.—Sr. D. Francisco Cambó, diputado a Cortes. Barcelona».

—Diu un confrare:

Segueix l'abús tantes vegades repetit d'enviar prospecte, circulars i tota mena de propaganda amb els segells oficials de franquesa postal.

Ahir, sense anar més lluny, un amic nostre rebé una targeta circular d'una, diguem-ne agencia de compra i venda de finques i operacions similars, amb el segell oficial del ministeri de Marina.

¿No hi hauría manera d'evitar l'abús? En primer lloc els subjectes que fan tals remeses estafen a l'Estat, perqué defrauden els segells que haurien de comprar; fan servir sa oficialitat per a usos que ni son els més apropiats ni sempre decorosos; mes si l'Estat és tan contemporitzador que s'hi avé, cal entendre que, a més, estafen al particular que reb la carta, que ha de pagar els 5 céntims del carter per a rebre, al cap davall, lo que res l'interessa. ¿No hi hauría manera de que d'un cop s'acabés l'abús.

El senyor Alba que tan atrafegat está buscant ingressos, probablement no perdría el temps tapant aquesta i diverses altres esletxes per les quals es filtren els qui haurien d'arribar més nodrits al tresor.

—El ministre de la Governació en una reunió amb els directors dels periódics de Madrid els ha manifestat que junt amb el president del Consell havíen acordat en que desaparegués la previa censura que venían exercint els Governadors civils.

El senyor Ruiz Jiménez al comunicar tal noticia als directors de periódics, els ha fet dugues recomanácions que ha pregat fossin ateses.

La primera es refereix a les discrepancies entre patrons i vaguistes ferroviaris, i la segona, als comentaris respecte la qüestió internacional.

En quant a la sospensió de les garantíes constitucionals ha anunciat el ministre de la Governacio que aquesta durará el temps que tardi en resoldre's el conflicte sotsmés al dictamen de l'Institut de Reformes Socials, i que tan aviat com aquest dictamen o les modificacions que després de l'estudi pel Govern es puguin portar, hagin merescut l'acceptació dels patrons i obrers, quedará restablert el vigor dels articles de la Constitució que están en sospens.

—Se diu que a principis d'agost sortirá de Barcelona un nou diari amb el títul «La Autonomía», essent dirigit pel diputat a Corts i ex director de «La Publicidad», don Marcelí Domingo.

—La Junta central del Cens ha publicat una circular sobre les inclosions i exclosions en el cens per a la rectificació anyal.

En ella es recorda que'l padró municipal no és l'únic document que justifica el veinatge i la residencia per als efectes del dret electoral quan per a suplir la falta absoluta d'aquest padró o les deficiencies del mateix, les Juntes municipals i provincials haurán d'admetre, i les Audiencies territorials en el seu cas, és de creure que ho farán també en l'exercicí de la seva independenta jurisdicció, com a prova per a estimar o desestimar les reclamacions d'inclosió o exclosió del cens, aquells documents eficaços per a justificar dis-

(c) Ministerio de Cultura 2005

tricte, veinat i residencia distints del padró municipal.

—Diu «Solidaridad Obrera»:

«Para cuando cesen las actuales circunstancias, se está organizando por los radicales de Barcelona un acto en el cual el senyor Lerroux hará declaraciones políticas relacionadas con la actitud de los nacionalistas en las pasadas sesiones de las Cortes y con la necesidad de emprender una campaña de propaganda republicana radical «rrevolucionaria», en esta región.

Nosotros pensamos asistir. Queremos saborear nuevamente la elocuencia embaucadora de este hombre extraordinario. Queremos ver por donde se descuelga y de que argucias se vale para continuar engañando a sus adeptos.

Aunque, la verdad sea dicha, poca astucia se necesita tener para seguir explotando la buena disposición de sus idólatras. ¡Son tan inocentones los pobres!....

Ahora solo falta que los nacionalistas, volviéndoles la pelota organicen otro acto por el estilo, y hagan a su vez declaraciones relacionadas con la actitud observada por Lerroux en las mismas aludidas sesiones.

¿Como quedaría éste? ¡Ah! Para sus adeptos como un ángel. ¡Los conocemas tan a fondo... tan a fondo!»

D'Art

Més del "Saló d'Humoristes"

Els ausents

El nostre «Saló», desgraciadament ha estat incomplert. Han faltat unes prestigioses firmes, algunes de les que ens produí un ver disgust no acceptessin nostre convit. Més tingui's en compte que ni d'una podem remordir-no's que hagi estat ausenta per deixadesa o poc interés nostre. Mercés a la explendidesa de «El Círculo» donárem totes les facilitats; migradíssima molestia els hi ha portat als concurrents l'acceptar nostre convit. Falta en Xavier Nogués, conegut en el món dels ninots per Babel, el geni qui sols ha pogut acertar nostra caricatura Mediterránia, continuador d'aquell inmens Nonell qui pot dir-se que la fundá. En Nogués, ara se dedica exclussivament als aigua-forts, i en una amable carta s'excusava d'acceptar el convit, explicant-nos que sols fa caricatures d'una manera intermitent. Ara no volía ferne més, li sabía greu exposar coses velles; ademés, está molt malalt, necessitava repós. Tinguerem que desistir.

Faltá en Bagaria. Estava fent una exposició de caricatures personals a Bilbao. Li escriguerem set o vuit cartes, li donarem totes les facilitats.... ni sisquera contestá. El director de «España» ens assegurá que ell mateix li havía entregat unes de les cartes... En Bagaria és lo que se'n diu un geni raro; no ha concorregut a cap Saló dels tres que s'han celebrat a Espanya; als de Madrid per que está barallat amb don Josep Fransés qui n'es l'organitzador; al de Barcelona fins el feren del Comité Artistic, per a que enviés quelcom i tampoc pogueren conseguir que concorregués, i a fe, que és bona llástima, doncs jo tinc la convicció que és el primer absolutament, caricaturista personal d'Espanya, i un dels primers del món.

L'Ismael Smith, és també un geni atribiliari. Uns tres anys enrera feia de pilot aviador a París, després feu de jockey, després retorná a Barcelona on estigué quiet una temporada i ara ens contesta des del carrer d'Abades, de Sevilla, que sent molt no poguer remetre res, peró que está ocupadíssim amb l'estudi de les veróniques ¡Se dedica al toreig! Sort que deurá passar-li depressa.

En Pere Inglada i en K. Hito remeteren quatre obres l'un i deu quadrets l'altre, pero ¡misteri! no arribaren. El misteri ha sigut provocat per les respectives dispeseres que havent marxat l'un de son domicili de Barcelona cap a París i sortint de Madrid l'altre cap a Barcelona, les dispeseres es negaren a fer entrega de les obres i fou llástima, doncs precisament dona la casualitat que els dibuixos del Inglada eren exageradament francofils i els den K. Hito exageradament germanofils, segons ells m'anunciaven.

María Rusiñol, filla del pintor, ens tenía que remetre uns bonics dibuixos de *la fiesta nacional*, més marxá de prompte cap a Aranjuez amb son pare i quedárem sense els quadrets.

En Passarell, en Pal, del Barcelonins en Sileno, en Mandión i els dibuixants Bartolazzi i Bujados, de Madrid, s'excusaren ben amablement, pero excuses, d'assistir. La feina....

Verdaderament n'han faltat molts, més tingui's en compte que Reus no és un mercat, el resultat ho pregona, no s'ha vengut casi res, i ademés que entre tants, és ben difícil conseguir amabilitat de tothom.

Ademés, a Espanya s'han celebrat, contant el de Reus, quatre «Salons d'Humoristes», el primer a Madrid, fou migradíssim, sols unes norantа obres i totes de madrilenys, era un saló d'art local. El segón ja reuní unes cent seixanta obres, més de catalans sols lograren tenir-ne de tres o quatre artistes, i no de les primeres firmes. En el que l'hivern passat se celebrá a la Sala Mozart de Barcelona hi havía unes quatrecentes obres, més el catáleg fa llástima mirar. S'hi noten exactameut les mateixes abstinencies que en el nostre, no hi havía res valiós d'Esculptura, els mestres Apa, Junceda, Cornet, Brunet i altres, hi concorrien amb menys obres que en el nostre, molt inferior representació de l'Art castellá, i en canvi, una serie de firmes d'aprenents, molt coneguts a casa seva qui omplien parets i més parets i una secció retrospectiva, desprovista de tot interés, qui ocupava mig local.

Per tot lo que, a pesar de tant sensibles ausencies, no estem gents descontents del qui hem organitzat nosaltres, i finim felicitant al simpátic ebanista don Francesch Ferré qui tant bé sapigué interpretar nostres idees en la decoració del Saló, qui amb sa traça sapigué donar-li l'especte de sumptuositat que tant bé armonitzava amb les obres exposades i que tant contribuí a l'éxit del mateix. I sobre tot, moltes mercés al «Círcol» qui amb son desinterés, com consignárem en la primera crónica, amb franca lliberalitat, allunyant d'aquesta festa de l'esperit tota preocupació económica, ens ha fet trobar lleuger l'enutjós treball d'organització.

V.

Campanya personal

«Las Circunstancias» ha emprés una campanya personal contra nostre excelent amic i company, el digne diputat provincial per aquest districte, don Antoni Borrell i Sugrañes.

Sempre hi han estat aficionats els possibilistes a personalitzar; prova evident de la seva manca d'idealitat.

Comensá «Las Circunstancias», o millor será dir el senyor Pallejá, que és qui fa la secció «Chispazos» del conjunt i desde la qual s'ataca a l'amic Borrell, per atribuir an aquest un próxim canvi de front en la política, en sentit d'evolucionar a la monarquía ingressant al partit lliberal dinástic. En una paraula, acusen els possibilistes al nostre amic de lo que ells ja feren, pero que no'ls hi reixí per lo que respecta a la finalitat que perseguíen que no era altra que la de gaudir del favor oficial.

Se sortiren els possibilistes del reformisme, i feren nova professió de fe republicana per que no'ls concedí el govern den Romanones l'ambicionada alcaldía de R. O.

Ben palesament aixís ho confessaren en un manifest esplicant la seva nova orientació, i aquesta gent és la qui tracta de posar en tela de judici la conseqüencia política de nostre amic Borrell! Com si no sapigués ningú per altra part, que significats de sos prohoms son uns tránsfugues d'altres partits, com el senyor Estivill que fou conservador dinástic, director adhuc de la «Crónica Reusense», órguen del citat partit en la localitat.

No'n tenen cap o quasi cap de capdevanter com l'amic Borrell que és per honra del nostre pariit, dels qui predica amb l'exemple, donant en sa vida privada adhuc, evidents proves de convicció. ¿Com posar en dubte, doncs la seva conseqüencia i llealtat polífitiqnes?

Sols poden atrevir-se an aixó els possibilistes que odien al nostre amic precisament per la seva integritat, per ésser un ciutadá integérrim i un home de carácter al qual no és fácil doblegar ni sotmetre amb els hipócrites afalacs que tant cultiva Las Circunstancias»per atreure's a l'adversari débil i poguerlo més fácilment inutilitzar. Mes, com que no tenen qué tirar-li en cara, per aixó inventen «paparruchas» com l'esmentada i altres com la de que ell i el no menys amic nostre senyor Vidiella, són els autors de l'arrendament del cobro del contingent provincial a favor den Palau, com si algú ignorés que'ls citats amics nostres quan s'acordá i's formalitzá per cinc anys aquell arrendament (en 1911) encara no eren diputats, i que qui el proposá i el votá fou el senyor Estivill, allavores president, junt amb els diputats Mestres, Foich, Casanovas i altres, de la majoría i de les minories!

Davant d'aquest fet no hi caben alocubracions ni subterfugis de cap mena. No hi ha en virtut del mateix, ningú més responsable de les conseqüencies d'aquell arrendament que'ls senyors Estivill, Mestres i C.ª Diguin lo que diguin, doncs, els «periódicos independientes de la provincia», com «Las Circunstancias» i «Renovació, portaveu aquest del cunyat den Caballé i Goyeneche, cap responsabilitat alcança del susdit arrendament, als tres amics Borrell i Vidiella. Tota, tota sencera, tota íntegra cau damunt dels qui per una paradoxa inversemblant, per un cas de cinisme inaudit i sense precedent, s'han erigit suara en defensors esforçats d'Ajuntaments i regidors perjudicats per causa d'aquell arrendament que'ls al·ludits senyors proposaren, votaren i formalitzaren, establint ells les cláusules del mateix en virtut de les quals a l'arrendatari se subrogaren els drets de la Diputació per a procedir per la via d'apremi contra sos deutors en concepte de contingent provincial.

Sostenir lo contrari és empenyar-se en que'l sol és la lluna com la «Feréstega domada», de Shakespeare, a la que no hi ha altre medi de fer entrar en raó que la violencia.

Secció Oficial

EDICTE DE 1.ª COBRANÇA

Don Josep Capdevila Gómez, Agent Recaudador de Contribucions d'aquest partit.

Faig saber: Que publicat en el «Boletín Oficial» d'aquesta provincia l'anunci fixant els dies en que ha de verificar-se la cobrança ordinaria del primer periode voluntari de contribucions corresponent al tercer trimestre de l'any actual, la d'aquest terme tindrá lloc en aquesta ciutat els dies 1, 2, 3, 4, 5 i 7 d'agost, des de les 8 a les 12 i de 16 a 18.

Lo que faig públic per a coneixement dels interessats, en compliment a lo previngut en l'article 35 de l'Instrucció de 26 d'abril de 1900.

Reus 27 juliol 1916.—L'Agent, Josep Capdevila.

Publiqui's i fixi's aquest edicte en les Cases Consistorials i demés llocs de costum d'aquesta localitat.

Reus 27 juliol 1916.—L'Alcalde.

Informació

Escola de Viticultura i Enología de Reus

Observacions Meteorológiques

DEL DIA D'AHIR

			A les 9	A les 15
Barómetre corretgit a 0°.			746.5	745.4
Termómetre	Máxima	Sol...	35.5	
		Ombra.	29.8	
	Mínima	Sol...		
		Ombra.	21.3	
Psicròmetre	Termómetre sec.		28.3	28.8
	Idem humit....		23.4	20.8
Humitat relativa de l'aire.			66.2	48.6
Tensió del vapor acuós.			18.9	14.3
Anemòmetre	Direcció del vent.		S	NO
	Velocitat del vent.		124	58
Pluviómetre.....			0.0	0.0
Evaporímetre.....			4.0	3.8
Estat del cel.....			Núvol	Ras

◆◆

Durant l'última setmana la Sucursal de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis ha ingressat per imposicions la cantitat de 30.916'50 pessetes i ha pagat per reintegres 4.523 pessetes, havent obert 10 llibretes noves.

◆◆

Per a avui está convocada la Junta d'Obres del Port de Tarragona i la Comissió provincial.

◆◆

Estadística del moviment de població en les provincies d'Espanya durant el mes d'abril:

Població calculada, 20.630.910 habitants; naixements, 53.348; defuncions, 33.893; matrimonis, 6.998; defuncions per tuberculosi, 2.857; tifus, 278; verola, 170; serampió, 534; difteria, 278; meningitis, 1.628; suicidis, 61; morts violentes, 478; casos de debilitat congénita i vicis de conformació, 1.258.

◆◆

Ens diuen de Vallfogona, que'l diumenge creuá aquella comarca una tormenta horrorosa, caient pedres d'extraordinari tamany, que causaren destroços a les taulades i als camps.

◆◆

El dia 31 del corrent se celebrarán a l'Espluga de Francolí unes importants curses de bicicletes, disputant-se el campionat de la Conca de Barberá. Ademés se concedirán diferents premis oferts per l'Ajuntameut, diputats, senadors i altres personalitats.

◆◆

La sessió ordinaria de l'Ajuntament se celebrará de segona convocatoria aquesta nit a les nou.

◆◆

En el tren exprés de Madrid a Barcelona ha sigut sorprés en aquesta ciutat un jove alemany que anava sense bitllet i que feia el viatge amagat sota les calderes de la máquina.

Els seus compatriotes li han pagat el bitllet i ha continuat el viatge.

◆◆

S'ha firmat una R. O. obrint una nova llista per a que a ella concorrin tots els mestres interins amb serveis anterior al 1911, que's considerin amb dret a escoles en propietat, tinguin o no en dita fetxa el títul professional.

◆◆

La guardia civil d'Alforja comunica la detenció de Lluis Pujáls, de setze anys, i Lluis Fullat, de disset, presumptes autors de l'incendi en l'arxiu parroquial d'aquella vila.

◆◆

Xorisso marca EL LEON

Fabricats exclussivament amb carns de tocino escullides i fresques

De vendá:

Dolors Barrera, carrer Castelar.

◆◆

Degut a les fortes calors, cada dia és major el nombre de veins que's traslladen a les veínes platges de Salou.

◆◆

Llegim que s'están fent treballs a Tarragona per a l'organització de diferents festejos populars per a la diada de Sant Magí.

◆◆

S'están últimant els plans de les obres de reforma de l'edifici social del Centre de Lectura.

◆◆

Ha quedat legalment constituit l'Ateneu Obrer, instal·lat a l'arraval de Santa Agna.

◆◆

En l'Audiencia provincial s'ha vist una causa procedent del jutjat de Tortosa, per furt de moltons, contra Salvador Serrano, veí d'Horta. El fiscal sol·licitá per al processat, que és reincident, la pena de sis anys i un dia de presiri major i la defensa, quatre anys de presó correccional.

◆◆

El professor de l'Universitat de Viena, doctor Oswald, ha publicat una nota afirmant que amb les fibres de les ortigues poden fabricar-se teixits molt millors dels duc s'obtenen del cotó.

◆◆

El Centre Autonomista Catalá de Sant Gervasi, de Barcelona, ha nomenat una comissió executiva per a que porti a terme l'idea de col·locar una lápid en la casa en que morí don Joan Maragall, a quin efecte s'obrirá una suscripció pública.

◆◆

Se cedirán barato una máquina de moldre ametlles i altres utensilis concernents al ram de la pastelería.—Per a informes dirigir-se en aquesta impremta.

◆◆

Venda duna casa que consta de tres pisos, botiga i soterranis situada a la plassa de la Constitució al cos at de l'antiga casa Llovera.

Se vendrá al comptat o a plassos.

Per a informes: Sastrería Non Plus Ultra.

◆◆

(c) Ministerio de Cultura 2005

SENSE aquesta marca

l'aparell **NO** és un «Gramófon»

: : Catálegs gratis : :

Companyia del Gramófon

SOCIETAT ANÓNIMA ESPANYOLA

Éxit colosal dels célebres artistes

Titta Ruffo i Caruso

en discs marca Gramótono

De venda: **R. Perpiñá.**

Major, 22. – REUS. – Despátx: 24, pral.

— DIPOSIT DE RELLOTGERIA.—RELLOTGES DE BUTXACA i DESPERTADORS DES DE **2'90** PESSETES —

Institut de Bioterapia i Laboratori Microbiológic Clínic

DEL

Doctor **A. FRIAS**

VACUNACIÓ CONTRA LA

RABIA

Lá vacunació deu començar abans d'haver transcorregut 10 dies després de la mossegada

Diagnóstic o revelació experimental de la rabia en els animals causants de les mossegades. Análisis bio-normals i patológics.—Arraval baix Jesús, 33. Reus

Fa falta

Dependent i Aprenent

per a un comerç de **Mercería i Novetats** d'aquesta.

Informarán en aquesta impremta.

◆◆

Preservar-se de malaltíes infeccioses es segur prenent el VICHY PRATS

de Caldes de Malavella, similar al Vichy Francés i indiscutiblement igual al Vichy Catalá, indispensable per a les enfermetats de l'estómac.

DIPOSIT: Plaça de Catalunya (abans Teatre) núm. 7 REUS

Comestibles i colonials de R. Marimón

◆◆

El **Dr. A. TORT NICOLAU, especialista en parts i enfermetats de les dones,** ex-quefe clínic de la Maternitat i Col·legi de la Pau, de Madrid,

HA TRASLLADAT

el seu consultori al carrer de Sant Joan núm. 2, primer, damunt del Café d'Espanya.

Consulta de 10 a 12 i de 3 a 5.

Teléfon número 78

◆◆

AVIS L'antiga i acreditada Lampistería de Manuel Bielza, establerta des de l'any 1854 a l'arraval de Santa Agna, número 20, anuncía a sa numerosa clientela i al públic en general, que s'ha traslladat á l'arraval alta de Jesús, 41, oferint-los-hi els seus serveis amb esmer i puntualitat.

Nou Consultori de Medicina i Cirurgia

Dr. Josep Rebullida Pedret

EX ALUMNE INTERN DEL Dr. CAJAL

Especialitat en enfermetats del noi i de la dona

Alumne de les clíniques dels Drs. Olshaussen, de Munich, i Pfaundier

OPERACIONS. - Hores de consulta: de 10 a 12 del matí i de 3 a 5 de la tarda

Hotel París. - REUS

Espectacles

Sala Reus

Grans sessions de cine per a avui.
Espléndit programa.
Sessions tarda i nit.

Moviment del port de Tarragona

Datos facilitats per l'Agencia Fabregas

Anunci de sortides de vaixells

Dia 29.—«María»» per a Liverpool; consignatari, Mac-Andrews.

Dia 28.—«Rhone» per a Dinamarca; consignatari, Ferrer.

Dia 29.—«Cabo Nao» per a Cette i Marsella; consignatari, Peres.

Dia 29.—«Rotterdam» per a Cette; consignatari Mariné.

Dia 31.—«Velázquez» per a Londres; consignatari, Mac-Andrews.

Dia 1.—«Vte. La Roda» per a Africa i Canaries; consignatari, Musolas.

Dia 3|4.—«Víctoria» per a Suecia; consignatari. Boada.

Dia 6.—«Tiber» per a Dinamarca; consignatari, Ferrer.

Dta 10.—«Santiago» per a Noruega; consignatari, Boada.

Dia 10.—«Riviera» per a ribera d'Italia; consignatari, Benigno.

Ferrocarrils

Servei de trens que regeix des de 1 de juliol de 1915

DE REUS A BARCELONA

Surt	5'03	per Vilanova; arriba		8'48 m
»		» Vilafranca;	»	9'38
»	7'25	»	»	9'23 e
»	8'49	»	»	13'27 m
»	14'13	»	»	17'42 c
»	17'16	» Vilanova	»	21'44 o
»		» Vilafranca	»	20·37
»	21'25	»	»	23'28 r

DE BARCELONA A REUS

Surt	5'26 (trasb. Roda); arriba		9'23 m
»	8'33	»	10'36 r
»	9'20	»	12'47 c
»	13'00	»	16'15 o
»	15'23	»	19'24m
»	19'49	»	21'53 e

DE REUS A TARRAGONA

Surt	7'38	arriba	8'11 m
»	9'56	»	10'30 m
»	12'54	»	13'24
»	14'30	»	15' m
»	18'8	»	18·35 c
»	20'50	»	21'34 m

DE TARRAGONA A REUS

Surt	7'35	arriba	8'10 c
»	9'10	»	9'50
»	12'17	»	12'45 m
»	16'36	»	17'14 m
»	19'25	»	20'03 m

DE REUS A FALSET I MORA

Surt	7'17	surt	9'29	arriba	10'37 m
»	10'41	»	11'19	»	11'44 r
»	13'17	»	14'24	»	14'58 c
»	16'30	»	18'57	»	19'47 m
»	19'49	»	21'11	»	21'47 m
»	22'01			»	23'5 e

DE MORA I FALSET A REUS

Surt	6'13			arriba	7'17 e
»	6'30	surt	7'42	»	8'39 m
»	7'01	»	8'43	»	10'19 m
»	12'17	»	13'11	»	14'03 e
»	17'27	»	19'12	»	20'59 m
»	20'14	»	20'48	»	21'20 r

DE REUS A LLEIDA

Surt	8'22	arriba	11'22 c
»	13'35	»	20'5 m
»	17'59	»	22'13 m
»	20'30	»	0'22 m

DE LLEIDA A REUS

Surt	5'30	arriba	9'46 m
»	8'29	»	12'29 m
»	11'56	»	20'17
»	15	»	17'58 c

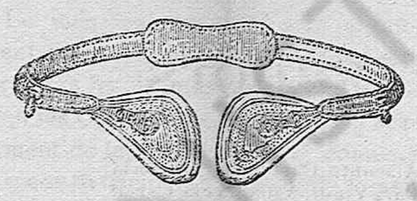

AVÍS

Als trencats i al públic en general

No hauría de permetre's el cinisme de certs intrusos xarlatans i mercaders d'ofici, que amb el major descaro i frases deslumbrants, anuncíen la curació radical de les hernies, sense conéixer sisquera en que consisteix aital dolencia, i sense comptar amb cap títul que justifiqui la seva aptitut.

Molts són els que venen braguers, pocs molt pocs els que saben col·locar-los, raríssims els que coneixen que és una hernia.

JOSEP PUJOL

CIRURGIA

Especialista en la curació de les hernies (trencats) amb 28 anys de práctica entre la casa Clausolles, de Barcelona i mon establiment de Reus

Braguers de totes classes, lo més práctic i modern per á la curació o contenció de les hernies per cróniques i rebelds que siguin, des de 3 pessetes a 125.

Faixes hipogástriques o ventrals, tirants omoplátics.

Gran assortit en lentes i gafes per a miopes i vista cansada

Binocles teatre i campanya i tot lo concernent al ram d'óptica, cirurgia i ortopedia.

NOTA.—No equivocar aquest antic i acreditat establiment LA CREU ROJA, dirigit per persona competent i amb títul professional, amb altre d'igual article que hi ha en el mateix carrer, que amb el fi de despistar a la meva clientela i per a millor aprofitar-se del crédit que gosa casa meva, s'ha establert prop de la mateixa.

'La Cruz Roja'

CASA FUNDADA EN 1896

Monterols, núm 16 | NO EQUIVOCAR-SE al costat del fabricant de gorres don Isidro Pons

SOFRE

PRODUCTE ESPANYOL

Dit sofre ha sigut analitzat a l'Estació Enológica d'aquesta ciutat i segons dictamen facilitat de l'análisi practicat en dit establiment resulta que suscrit pel senyor director don Claudi Oliveras el dictamen és el següent: *Donada la proporció de sofre pur que conté la mostra analitzada pot esser empleat sense inconvenient per a combatre l'Oidium del cep (malurá vella).*

En virtut de dit dictamen aquest sofre se ven al preu de 16 pessetes sac de 46 kilos, al

Carrer de Rosic, núm. 8. - Reus

TIPOGRAFÍA CATALANA.—LLOVERA, 23.

Comerç de Ferretería i Quincalla

Material per a mines i obres públiques. -- Especialitat en articles per a construcció d'edificis

RAMÓN SALVAT

ARRAVAL ALT DE JESÙS, 30.—Teléfon 220.—REUS

Cuines económiques

No compreu cuines sense ans fer-se càrrec de les ventatges que reuneixen les d'aquesta casa.

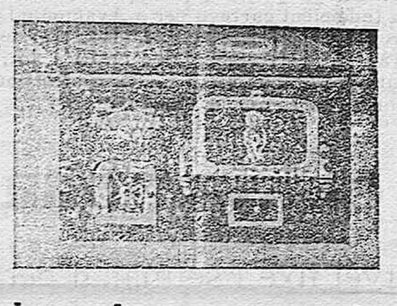

Totes les cuines, són assegurades i garantides de ínfim consum de combustible,

Assortit complet de tot lo concernent al ram de fumisteria

CARBÓ MINERAL AGLOMERAT

PER A CUINES ECONÓMIQUES I CALEFACCIÒ

30 per 100 més económic que'l Koc

COTISEM: Carbons asturians i regionals en grans cantitats.

ENCÁRRECS: Recs, 15, primer, 1.ª (Travessía Sant Joan). Teléfon 185.

SIDRAL "TEIXIDÓ"

NOM PATENTAT

PREMIAT AMB MEDALLA D'OR

¿Voleu apagar la sed?

¿Voleu menjar a gust?

¿Voleu digerir bé?

Preneu SIDRAL

ES REFRESCANT, APERITIU I DIGESTIU

Purifica l'aigua evitant infeccions.—Indispensable als estiuejants, viatjants, excursionistes i caçadors

A Reus, *Se surteixen de nostre representant exclusiu D. GAIETÀ VIRGILI, plaça de Prim, núm. 3:* **Bar París i Bar Esquella.**

NOTA —Alguns expendedors serveixen al públic que demana SIDRAL altre granulat similar, explotant el bon nom que ha adquirit nostre producte. Per a evitar aquests abusos hem fet unes etiquetes de garantía que preguem al públic vegi si les tenen els aparells medidors, i als expendidors de la comarca.

(c) Ministerio de Cultura 2005

El CAS MES ENZILL DE TOS;

el refredat més simple; qualsevol lleugera inflamació, més que afeccions transitories constitueixen un perill serio i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRONICA, l'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de catarros mal cuidats. Les

PASTILLES SERRA

compostes de balsámics, antisséptics i espectorants que tenen la facultat d'aliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratories són el remei millor que pot recomanar-se en la segurita d'obtenir promptes i satisfactoris resultats.

Calma la tos rápidament, estova el pit, descarrega els pulmons i fan desaparéixer tot seguit la fadiga que oprimía i dificultava la respiració.

Es venen a 2 rals capsa.

Litinoides Serra

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a l'obtenció de

riquíssima aigua de taula

Exigiu sempre el nom Litinoides Serra sobre fons blau i tindreu la garantía de que la bossa és llegítima, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malaltíes de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbónica, deliciosa de gust.

Es venen en capses de 12 paquets a 1 pesseta; de 50 paquets a 3'65 pessetes; de 100 paquets a 7 pessetes; UN PAQUET SOLT: 10 CENTIMS.

EL RECONSTITUIENT MILLOR

és aquell que basant-se en teoríes científiques adhuc meses universalment, proporciona a l'organisme empobrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes. La

Enofostorina Serra

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir-se que REFA el cos rendit per l'anemia; remineralitza la materia gris; aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensable per a totes aquelles persones convalescents de llargues malaltíes, per a combatre la vellesa prematura, enfortir al débil i vigorit zar a l'impotent.

FARMACIA SERRA, Arraval de Santa Agna, 80 - REUS

IBARRA i C.ª S. en C.-Sevilla

Línia regular de grans vapors

Tots els DIJOUS sortida fixa del port de TARRAGONA per a València, Alacant, Cartagena, Almería, Málaga, Cadiz (admetent carrega per a Ayamonte i Illa Cristina), Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía-Carril, Corunya, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián. -- Servei rápit eventual per a Galicia i Nort d'Espanya, amb escales a València, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander i Bilbao, empleant solament 14 dies en el viatge. - S'expedeix conexement directe per a Larca i Sant Esteve Pravia, amb trasbor al vapor Luarca núm. 3» i per a Dunquerque els vapors de la Companyía Francesa «Denia i d'Anzin».

Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca

Unic servei fixe i setmanal per a Cette i Marsella tots els divendres

PROXIMES SORTIDES

Per a la Costa d'Espanya				Per a Cette i Marsella			
Juny	8	Vapor Cabo	Santa Pola	Juny	2	Vapor Cabo	Roca
"	15	"	" Roca	"	9	"	" Higuer
"	23	"	" Higuer	"	16	"	" San Martín
"	30	"	" San Martín	"	23	"	" Oropesa

NOVA LÁMPARA ESTRANGERA

Làmpara Nitròg en

Dispot 1|2 Watt

Gran potencia llumínica. -- Consum veritat.
Duració sens rival

Demaneu-la a tots els bons establiments d'Electricitat i a vostres electricistes.

Concessionari i dipositari per a Espanya i Portugal:

Plutarc Texidó. - Carme, 35. - Barcelona

Per a demandes, dirigir-se a la tenda de material eléctric, CARME, 35.—PROP DE LES RAMBLES

Representant a Reus:

JOSEP BALDRICH

Sant Elies, 2, 2.ón, 1.ª

RELLOTGERIA

— DE —

MELITÓN FREIXAS

PLAÇA DE PRIM, NÚM. 9

Preu fixe — Preu fixe

Poso en coneixement de llur clientela i del públic en general que la Rellotgería Freixas, del carrer Major, núm. 15, s'ha traslladat a la Plassa de Prim, núm. 9, a la Rellotgería Rigalt, on l'ex-propietari queda com a operari de dit establiment.

En aquesta casa, ara propietari Melitón Freixas, hi trobarán totes les novetats en Joieria, Platería, Rellotgería, Bissutería, objectes propis per a regals i un immens assortit en Puntetes, Passadors, Diademes, Vanos de totes classes i de tots els gustos i varis articles de gran novetat.

Gran taller de reparacions en Joieria, Rellotgería i tot lo concernent an aquest ram.

PREU FIXE: PREU FIXE

Companyía Reusense de Tramvíes

Servei de trens que regirá des del dia 10 de juliol de 1916

Sortides de Reus (Arraval Robuster)	Sortides de Salou
Tren n.º 24 a les 6'50	Tren n.º 23 a les 7'40
» » 26 » 8'25	» » 25 » 9'15
» » 2 » 10'25	» » 11 » 11'20
» » 12 » 15'	» » 1 » 16'
» « 34 » 16'35	» » 35 » 18'40

Extraordinaris en els dies festius.

Sortida de l'arraval de Robuster:

Tren núm. 28 a les 11'15
» » 32 a les 15'55

Sortides de Salou:

Tren núm. 27 a les 12'10
» » 33 a les 19'
» » 41 des de Mas Galbó a les 19 40

Bitllet ordinari a ptes. 0'75.—Bitllet de anada i tornada, ptes. 1'05.—Nois de 3 a 7 anys, anada i tornada, 0'60.

Tarifa especial núm. 4 de bitllets d'anada i tornada a ptes. 0'60 S'expendeixen aquests bitllets des del dia 10 de juliol per als trens que surten de Reus a les 6'50, poguent utilitzar-se per a la tornada tots els trens que surten de Salou fins a les 16 inclusiu, essent completament nuls per als trens següents.

En els diumenges i dies festius s'expendirán bitllets d'anada i tornada a 0'60 fins al tren de les 11'15 válids per al retorn fins al de les 18, essent també nuls per als trens posteriors.

LÍNIA DE VALENCIA

Surten de Salou per a Valencia 6'11 (fins a Benicarló)—9'18—11'15—17'7 (fins a Benicarló)—0'2.

Arriben a Salou de Valencia 4'19—9'17 (procedent de Benicarló)—15'45—18'38.

TARIFES

Per a l'inserció d'anuncis en aquest diari

PREUS MENSUALS

En 1.ª plana	En tercera plana					En 4.ª plana
		A una columna	A dues columnes	A tres columnes	A cinc columnes	
Pagará 4 pessetes per cada espai de 5 per 7 centímetres que ocupi	Fins a 3 ctms. d'altura.	2'50	3'75	5'00	10'00	Pagará a 2 pessetes per cada espai de 5 per 10 cm. que ocupi
	De 3 a 5 » »	3'50	5'25	7'00	14'00	
	Per cada ctm. més.	0'50	0'75	1'00	1'50	

Els remitits, anuncis de crónica, de secció oficial etc. etc., un número reduít d'inercions pagarán a 25 céntims la ratlla per la primera inserció i a 10 céntims ratlla, per cada una de les successives. Quan arribi a publicar-se un més pagaran a 10 centims per cada inserció.

NOTA: Tot anunci a més de son import segons tarifa, costará l'impost del timbre a raó de 10 céntims per inserció.

SABATERÍA

— DE —

PERE ROIG

SUCCESOR DE JOSEP M.ª MARTÍ

Baratura -- Elegancia -- Solidesa -- Perfecció

ARRAVAL DE SANTA AGNA, 28 - REUS

(c) Ministerio de Cultura 2005